

Yhteenveto

23.2.2022

VN/4507/2021
VN/4507/2021-MMM-17

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelu – Vuorovaikutustilaisuus maanviljelijöille 23.2.2022

Miten ilmastonmuutos vaikuttaa maanviljelyyn ja maatalouden arkeen tänään ja tulevaisuudessa? Miten ilmastotoimiin suhtaudutaan ja miten toimintaan ryhtymistä voitaisiin edistää? Muun muassa näistä kysymyksistä keskusteltiin yhdessä eri puolilla Suomea elävien maanviljelijöiden kanssa osana maa- ja metsätalousministeriön maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa (MISU) järjestetyssä tilaisuudessa 23.2.2022. Mukana oli jo paljon ilmastotoimia tiloillaan tehneitä viljelijöitä kuin myös niitä, jotka vielä kartoittavat omaan toimintaan sopivia mahdollisuuksia.

Erialaisten kokemusten pohjalta oli kuitenkin mahdollista tunnistaa kolme keskeistä huomiota:

- Ilmastonmuutos vaikuttaa nyt jo maanviljelyyn.
- Maanviljelyyn liittyvissä ilmastotoimissa ei ole kyse vain siitä, miten viljellään, vaan kyseessä on koko kannattavan elinkeinon ja siten ruoantuotannon tulevaisuus. Muutokset voivat tuoda mahdollisuuksia lisätaakan sijaan, vaikka mielikuvat saattavat olla toisenlaiset.
- Siirtymävaiheeseen liittyvät kysymykset, ristiriidat ja tiedonpuutteet ovat merkittävä pullonkaula toimintaan ryhtymiselle, vaikka intoa ja kiinnostusta olisi.

Ilmastotoimet saatetaan kokea ylimääräisinä tai irrallisina toimina. Edelläkävijöiden kokemukset taas puhuvat sen puolesta, että kyseessä on toimintaa, tuottavuutta ja ruuantuotannon kannattavuutta parantavia muutoksia.

Keskusteluun osallistuneet jakoivat näkemyksen siitä, että ilmastotoimia tehdään jo tiloilla ympäri Suomen. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpide-ehdotuksia pidettiin yleisesti hyvänä ja oikeaan suuntaan vievänä. Peltoa ei keskustelijoiden mielestä tarvitse raivata Suomessa enempää ja hiilimarkkinoiden edistämistä sekä selkiyttämistä odotetaan innolla.

Erityisesti hiilimarkkinoissa nähtiin potentiaalia. Iso kysymys keskustelijoiden joukossa oli kuitenkin, että saavatko myös viljelijät hyödyn tekemistään toimista? Kuka markkinoita ohjaa, keitä välikädet ovat ja miten mitataan ovat kysymyksiä, jotka mietityttivät osallistujia. Erityisenä huomiona haluttiin nostaa esiin hiilensidontaa ja monimuotoisuutta lisäävien toimien vaikutusten aikajänne ja niiden suhde markkinoilta saataviin hyötyihin. Monista maanviljelyyn ja maatalouteen liittyvistä ilmastotoimista saatavien hyötyjen koetaan realisoituvan pitkällä aikavälillä. Riskinä nähtiin, että lyhyiden maanvuokrausopimusten kaltaiset pullonkaulat voivat ehkäistä yrittäjiä ryhtymästä ilmastotoimiin, kun itsellä ei ole varmuutta jatkuvuudesta ja sitä kautta siitä, että pääsee itse nauttimaan työn tuloksista.

Muitakin huolia nousi esiin esimerkiksi turvemaiden käyttöön liittyen, sillä ne nähdään tärkeinä tuottavuuden takaajina erityisesti ilmastonmuutoksen lisäämien kuivien ja kuumien kesien kannalta. Myös maatalouden tuet

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

nostettiin esiin mahdollisesti ristiriitaisena tekijänä. Vähentävätkö esimerkiksi monimuotoisuuskaistat peltopinta-alaa, josta tukia saadaan? Kannustavatko tuet toiminnan kehittämiseen vai nykytilan ylläpitämiseen? Onko tuissa mukana kannustimet ja valvontamekanismit toivottujen tulosten aikaansaamisen varmistamiseksi? Näitä kysymyksiä nostettiin esiin tärkeinä MISU:n toimeenpanon näkökulmasta.

Markkinoiden ja kysynnän ohjauspotentiaali nostettiin myös pöydälle. Keskustelussa esitettiin toive, voisiko esimerkiksi julkisen sektorin kysynnän valjastaa kotimaisen tuotannon kestävä kehittäminen kirittämiseksi.

Keskustelijat näkivät, että suurimpia pullonkauloja muutokselle koko maatalouden tasolla ovat tukien lisäksi tiedon jalkauttamisessa ja ajattelutavan muuttamisessa. Ilmastotoimet eivät useamman keskustelijan kokemusten mukaan lisää työmäärää, vaikkakin ne erityisesti alkuvaiheessa vaativat lisää ajatustyötä. Tästä näkökulmasta esiin nostettiin vertaistuen ja verkostojen tuomat hyödyt. Uudenlaisten toimintamallien opettelu, muiden kokemuksista oppiminen, tiedon tulkitseminen ja haasteiden ratkaiseminen ovat helpompaa yhdessä.

Puutteellinen tieto siirtymävaiheen vaikutuksista tuotantoon ja toimintaan hidastaa toimiin ryhtymistä. Tiedon jalkauttamista mahdollisuudet edellä ja vertaisoppimisen keinoin pidettiin tärkeänä toimeenpanon näkökulmasta.

Ilmastotoimiin voi ryhtyä omasta aloitteestaan, mutta myös alueen kehittymisen nähtiin olevan mahdollisuus vaikuttaa ilmastotoimien pohtimiseen. Myöskin ruokajärjestelmän muiden toimijat, kuten osuuskunnat ja kaupat sekä heidän kysyntä nähtiin potentiaalisina toiminnan kehittämisen kirittäjinä.

Tutkimuksiin ja erilaisiin toimijoihin ministeriöstä ja tutkimuslaitoksista alan järjestöihin ja julkaisuihin luotetaan. Lisäksi alan digitalisaation edistäminen nähtiin mahdollisuutena edistää niin osaamisen kasvattamista kuin toiminnan kehittämistä kestävämmäksi. Suuri pullonkaula muutokselle on tiedon jalkauttamisessa toimintaan kannustavalla ja ymmärrettävällä tavalla. Keskustelijat jakoivat näkemyksen siitä, että ilmastotoimet tarjoavat laajasti mahdollisuuksia turvata kannattavaa, kotimaista ja huoltovarmaa ruoantuotantoa ilmastonmuutoksen värittämissä tulevaisuudessa. He kuitenkin myös jakoivat näkemyksen, ettei viljelijöiden joukossa välttämättä asiaa kuitenkaan nähdä näin. Oli ohjauskeino mikä tahansa, tulisi viljelijän nähdä siinä mahdollisuudet uhkien sijasta. Toimet valitaan sen mukaan, mikä kunkin ajankohdan aikaan on investointina kannattavin.

Edellä mainitun lisäksi toimivina keinoina ja kanavina tiedon ja toiminnan jalkauttamiselle pidettiin erilaista vertaistukea ja vertaisoppimista tarjoavat verkostot. Ensikäden kokemusten kuulemista ja mahdollisuuksia yhdessä pohtia muutosta ei suo aliarvioida. Lisäksi viljelijöiden todellista osallistumista uudistuksiin, kuten esimerkiksi CAPin ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman kohdalla pidettiin keskeisinä uskottavuuden ja hyväksynnän lisäämisen kannalta.